

تقلب و کلاهبرداری در پرداخت مالیات بر ارزش افزوده

(مورد آفریقای جنوبی)

ترجمه: الهام میرنهای*

مقدمه

سیستم مالیات بر ارزش افزوده در آفریقای جنوبی منبع اصلی درآمد برای بودجه ملی محسوب می‌شود. درآمد تخمینی این سیستم ملی؛ در سال مالی ۲۰۰۱ - ۲۰۰۰ حدود ۵۲،۸۵۸ میلیون زار در نظر گرفته شده بود که میزان آن حدود ۲۴ درصد از مجموع درآمد مالیات ملی (تقریباً ۲۱۳،۶۸۹ میلیون زار)^(۱) را تشکیل می‌دهد. بر مبنای تصمیمات دولت، سیستم فعلی کشور به شکل سیستم چندمرحله‌ای مالیات بر ارزش افزوده، تغییر شکل یافته است، تا از اقدامات غیرقانونی از قبیل تقلب و

* - مترجم پژوهشکده امور اقتصادی

- ۱ - طبق آمار موجود سال ۲۰۰۰، درصد درآمدهای مالیاتی در آفریقای جنوبی به شرح ذیل می‌باشد:
- ۲/۹ درصد = حقوق گمرکی، ۱۰/۶ درصد = شرکتها، ۱۴ درصد = مالیات اشخاص، ۰/۹ درصد = مالیات بر معادن، ۷/۵ درصد = مالیات بر سوخت، ۴/۸ درصد = عوارض غیرمستقیم

یا گریز از پرداخت مالیات بر فروش^(۱) ممانعت به عمل آید.

اما در عین حال، کلیات مربوط به گریز مالیاتی نادیده گرفته نشد و در زمان اعمال مالیات بر ارزش افزوده این طور برآورد شده است، که این روش نسبت به روش قبلی خطرات کمتری در بردارد و راه را برای مبارزه با گریز و تقلب مالیاتی هموار می‌سازد.

همچنین دولت سعی کرده است تا در استفاده از این سیستم و نحوه آموزش آن در کشور، ویژگی ضد فرار مالیاتی آن را مورد تأکید قرار دهد. در نتیجه اعمال این روش به شکل فاکتورنویسی می‌تواند، خط ممیزی حسابرسی را فراهم سازد و کنترل دقیق دیگر روشهای مالیاتی در آفریقای جنوبی را هموار سازد.

قانون مالیات بر ارزش افزوده از همان ابتدا، زمینه را برای پیش‌بینی دقیق و اقدامات محتاطانه دولت فراهم ساخت، تا شیوه‌ای مناسب در جهت جلوگیری از تقلب و گریز مالیاتی اتخاذ گردد. بنابراین طی تجربیات ۹ ساله در زمینه پرداخت این نوع مالیات، این سؤال ایجاد شده است که آیا تدابیر ضد گریز مالیاتی و مقیاسهای بازدارنده تخلفات مالیاتی به آن اندازه کافی بوده‌اند که اتخاذ این روش مالیاتی، بتواند بخش عمده‌ای از اهداف اصلی دولت را برآورده سازد؟

موازن قانونی مقابله با تقلب در مالیات بر ارزش افزوده

ممیزی مالیات بر ارزش افزوده

یکی از مزیت‌های بارز سیستم مالیات بر ارزش افزوده در مقایسه با سیستم یک مرحله‌ای مالیات بر مصرف و فروش، وجود ممیزی است. وجود این ویژگی

۱- در سیستم مالیات بر فروش، مشاغل آزاد می‌توانند کالا خریداری کنند و آن را تحت عنوان کالاهای دست دوم بفروشند و از معافیت مالیاتی آن بهره‌گیرند. این وضعیت فرصتی برای گریز از مالیات محسوب می‌گردد.

مقایسه و کنترل آن را با دیگر سیستمهای مالیاتی آفریقای جنوبی میسر می‌سازد. با توجه به این قانون مالیاتی، می‌توان به وضوح دریافت که میزان مالیات بر داده برای فروشنده‌ای که فاکتور فروش ندارد، قابل کاهش نیست و او بایستی کل مبلغ مالیات را بپردازد.

شواهد و مدارک کامل و دقیقی لازم است، تا یک مدرک ارائه شده توسط فروشنده، بتواند جایگزین فاکتور فروش گردد. وجود فاکتور باعث می‌شود تا خدمات درآمدی آفریقای جنوبی، بر خرید و فروشها و حسابرسی‌های داخلی اعمال نفوذ کند، که در نتیجه آن فروشنده و خریدار با هم مرتبط شده و تمام معاملات زیربنایی بین آنها فاش می‌گردد.

پیگردهای کیفری

تجربه در بستر جهانی نشان می‌دهد که بعضی افراد سودجو با دستکاری فاکتورهای فروش و ایجاد فاکتورهای جعلی، قصد دارند تا از میزان مالیات بر داده کالاهای اولیه‌شان بکاهند و فرضاً فاکتور را در معاملات خود حذف می‌کنند. براساس این‌گونه تخلفات، قانون مالیات بر ارزش افزوده از همان ابتدا برای این‌گونه جرائم مجازاتهایی از قبیل؛ پرداخت جریمه و حبس تا حداکثر ۶۰ ماه تعیین کرده است.

تعیین مالیات اضافه در جهت جلوگیری از تقلب در مالیات بر ارزش افزوده

زمانی که فروشنده و یا هر کسی که نماینده اوست در اجرای وظایف مالیاتی مالیات بر ارزش افزوده، کوتاهی نماید، از پرداخت مالیات بگریزد و یا با ادعای کاذب وانمود کند که این مالیات بطور کامل به او پرداخت نشده، در صورت تشخیص مسئولین این سیستم، آن شخص بایستی برای چنین کاری مالیات اضافه بپردازد، میزان این مالیات بسته به نوع خلاف فروشنده، حداکثر تا ۲۰۰ درصد مقدار مالیاتی است که از آن گریخته و یا ادعای بیش از حد وجوه برگشتی او می‌باشد.

بررسی طرحهای گوناگون در جهت کسب سودهای سررسید نشده مالیات بر ارزش افزوده

این طرحها بر پایه تدابیر مختلف در جهت وصول مالیات بر ارزش افزوده، برنامه‌ریزی شده‌است. چون حیطه این‌گونه تدابیر، از تدابیری که صرفاً برای اجتناب از گریز مالیات بر درآمد اعمال می‌گردد، وسیعتر است، بحث گسترده پیرامون کلاهبرداری مالیاتی را نیز در بر می‌گیرد.

شخصی که مشمول طرحی^(۱) می‌شود، بایستی به نظارت و موارد آن طرح توجه کند تا سود مالیاتی^(۲) به او تعلق گیرد. حال اگر این شخص شغلی انتخاب نماید که مغایر با شئون آن کشور باشد؛ اما آن شخص چنین شغلی را مناسب و با حسن نیت نشان داده و یا در معاملات آزاد نیز از قیود و تعهدات طرح استفاده نماید (طرح، شامل تعهدات معاملات آزاد نشود)، و یا قصد او از نام‌نویسی در طرح تنها کسب سود مالیاتی باشد یعنی شخص مراحل قانونی را طی می‌کند، مگر اینکه خلاف آن اثبات شود، در این زمان خدمات درآمدی آفریقایی جنوبی، تعهد مالیات بر ارزش افزوده آن فرد را بدون در نظر گرفتن طرح، تعیین می‌کند. این تصمیم می‌تواند مورد شکایت و اعتراض واقع گردد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مجله جامع علوم انسانی

ناهماهنگی در نرخ مالیات

بعضی مواقع خدمات درآمدی متوجه می‌شود که فروشنده و یا گروهی از

۱- طرح؛ هرگونه معامله، فعالیت، مشارکت و یا طرحهای اجرایی را شامل می‌شود. همچنین با توجه به مراحل و معاملات افراد در پیشبرد حرفه‌شان می‌توان تشخیص داد که کدامیک از طرحها کاربرد بهتری درآند و بیشتر مانع این‌گونه تخلفات می‌گردند.

۲- سود مالیات یعنی؛ کاهش میزان مالیات بر ارزش افزوده افزایش حق و حقوق فروشنده در جهت دریافت وجوده برگشتی مالیات بر ارزش افزوده، کاهش میزان قابل پرداخت بک کالا و یا خدمات و هرگونه معافیت و یا تأخیر در پرداخت مالیات

فروشنندگان، در جهت کسب منافع، تدابیری اتخاذ کرده‌اند که موجب ایجاد ناهماهنگی و عدم تناسب می‌شود و عواید مالیاتی کشور را کاهش می‌دهد. در این زمان مأمور مالیاتی سعی می‌کند تا آن شخص را راهنمایی کرده و تدابیر مصوبه را در جهت جلوگیری از این ناهماهنگی اعمال نماید و یا نهایتاً مجبور می‌شود تا با محاسبه میزان مالیات بر ارزش افزوده، آن کالا را معاف و یا مشمول نرخ صفر گرداند. این تدابیر نشان می‌دهد که مصوبه قانونی مالیات بر ارزش افزوده هنوز در جهت مقابله با ناهماهنگی اقدامی صورت نداده‌است.

گزارش به انجمنهای اصناف و مشاغل

زمانی که یک فرد متخصص مانند وکیل دادگستری و یا حسابدار که هر یک تحت کنترل انجمنهای حرفه‌ای خاص خود هستند، اقداماتی اتخاذ کنند که به موجب آن به موکل خود در جهت گریز و یا به تعویق انداختن مالیات و یا کسب وجوه برگشتی مالیات بر ارزش افزوده مساعدت نماید (در صورتی که شخص مشمول آن بوده‌باشد)، مقامات مالیاتی کشور این عمل را به هیأت مربوطه گزارش می‌دهند.

عدم پذیرش مالیات بر داده

برای جلوگیری از ادعاهای کاذب در جهت دریافت مالیات بر داده سررسید نشده و همچنین در شرایطی که اثبات شود، این‌گونه موارد می‌تواند برای وصول مالیات بر درآمد خطر برانگیز باشد، قانون مالیات بر ارزش افزوده از همان ابتدا، بعضی کالاها و خدمات را از پرداخت مالیات بر داده معاف کرده‌است. البته این تصمیم می‌تواند تأثیر منفی بر عملکرد فروشنده‌گانی که از این کالاها و خدمات در جهت ساخت کالاها مشمول مالیات استفاده می‌کنند، داشته‌باشد.

معافیت مالیات بر داده شامل کالاها و خدمات بکار رفته در اهداف میانی^(۱)، حمل و نقل عمومی^(۲) و همچنین کارت عضویت در کلوپ، انجمن یا اجتماعات ورزشی با ماهیت سرگرمی و تفریحی می‌شود.

کلاهبرداری و تأثیر آن بر مالیات بر ارزش افزوده

علی‌رغم تدابیر مختلف قانونی در جهت مقابله با کلاهبرداری، هنوز هم این نوع تخلفات در بسیاری از موارد به چشم می‌خورد. سوءاستفاده و بهره‌بری از اصول و قوانین مالیات بر ارزش افزوده می‌تواند خسارات عمده‌ای به پیکره این سیستم مالیاتی و همچنین خزانه‌داری عمومی آفریقای جنوبی وارد آورد.

مالیات بر داده‌هایی که ارزش تخمینی‌شان تعیین نشده^(۳) - کالاهای دست دوم

۱- اهداف میانی از قبیل تهیه مواد غذایی، نوشیدنی (غیرالکلی)، خدمات ساختمانی (تخریب و نه تعمیرات)، تفریحی، سرگرمی، خدمات بیمارستانی و غیره می‌شود، البته زمانی که این قبیل موارد ذکر شده بر پایه استهلاک هزینه تمام شده قرار گیرند، مشمول معافیت نمی‌شوند.

۲- این معمولاً برمی‌گردد به وسایل نقلیه مسافری؛ که از ۱۹ جولای ۲۰۰۰ تلاش شد تا وسایل نقلیه مانند تاکسی و اتوبوس دو طبقه، جز این وسایل نقلیه مسافری قرار گیرند. البته این امر، معافیت فروش این‌گونه وسایل نقلیه را شامل نمی‌شود و دلالتان فروش نمی‌توانند، از معافیت این وسایل در هنگام فروش بهره جویند.

۳- کالاهای دو هرمی؛ کالاهایی هستند که از یک شخص عادی یا فروشنده خریداری می‌شود، حال به قصد استفاده از معافیت مالیاتی یا به قصد تفریح و سرگرمی و یا خرید وسایل نقلیه دست دوم، از فروشنده این قبیل کالاها و خدمات، (فروشنندگان این قبیل اجناس؛ اغلب از نیت خریدار و کاهش مالیات بر داده اجناسش بی‌خبر می‌باشد). که البته این فروشنندگان بایستی مالیات بر ارزش افزوده را بپردازند و میزان مالیات بر داده برای آنان کاسته نمی‌شود. البته این یک مقوله تئوری است. زیرا قیمت کالاهای دست دوم، براساس قیمت اصلی آن تعیین نمی‌شود بلکه براساس قوانین عرضه و تقاضا و دیگر عوامل بازاری تعیین می‌گردد.

یکی از مزایای این سیستم، از همان ابتدای کار، حذف مالیات مضاعف^(۱) و مالیات آبخشاری^(۲) است. که بر اساس آن می‌توان فهمید که این مالیات چه کالاهایی را در برمی‌گیرد؛ زیرا معافیت شامل تمامی داده‌های تجاری نمی‌باشد. طبق طرح نیوزلند میزان مالیات بر کالاهای دست دوم، تحت عنوان «کالاهای معاف از مالیات» کاهش می‌یابد. البته این معافیت تنها به اندازه قیمت خرید پرداختی آن کالا می‌باشد و اگر میزان قیمت کالا، کمتر از قیمت عرضه آن در بازار باشد، این مالیات بر اساس ارزشی که بازار باز تعیین می‌کند، محاسبه می‌گردد.

مالیات بر ارزش افزوده کل کالاهای کشور را در برمی‌گیرد، یعنی تمامی کالاها مشمول این مالیات هستند، اما کاهش مالیات بر داده‌های موهومی شامل کالاهایی که قبلاً مالیات بر ارزش افزوده را پرداخته‌اند، نمی‌شود. کالاها موهومی مشتمل بر دارایی ثابت و انواع مختلف کالاهای دست دوم است.

دارایی ثابت

مالیات بر داده این دارایی، به دلیل ارزش و اعتبار بالای آن بسیار زیاد است که از فروشندگان به خریداران و از خریداران به فروشندگان، بطور گسترده‌ای انتقال می‌یابد. اما در این مورد هم تخلفاتی صورت می‌گیرد. چون این داراییها از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده معاف هستند. فروشندگان بایستی هزینه انتقال آن را طبق قانون انتقال دارایی بپردازند که البته میزان آن از مالیات بر ارزش افزوده کمتر است.^(۳)

تفاوت موجود بین هزینه انتقال و مالیات بر داده‌های موهومی، منجر به این شد

۱- به کالاهایی که یک بار مالیات داده‌اند و دوباره مشمول مالیات می‌شوند.

۲- نوعی مالیات بر فروش، که در هر مرحله از توزیع محصول برقرار می‌گردد.

۳- زمانی که مالیات بر ارزش افزوده ۱۰ درصد بود، هزینه انتقال ۷ درصد، و در زمان حال مالیات بر ارزش افزوده ۱۴ درصد و هزینه انتقال آن نیز ۱۰ درصد می‌باشد.

که افراد فرصت طلب با اتخاذ طرحهای مبتکرانه، از وجوه برگشتی مالیات بر ارزش افزوده بهره‌برداری نمایند.

طرح سفته

تحقیقات مشاوران مالیاتی در سال ۱۹۹۳ نشان می‌دهد که برای مقامات مالیاتی، ارائه سفته بجای کل قیمت خرید، می‌تواند اهداف مالیات بر داده‌های موهومی را برآورده سازد. مقامات مالیاتی هم ناغافل و بدون تحقیق در این باره که آیا سفته می‌تواند، خریدار را براساس قرارداد مقید سازد، آن را به‌عنوان مبلغ پرداختی قبول کردند. بر این اساس افراد سودجو سعی کردند تا با ضمانت افراد معتمد و وکلای دولتی، خود را مشمول این طرح قرار دهند. به این ترتیب لازم نبود تا آنها کل قیمت خرید یک کالا را بپردازند. البته این طرح باعث شد تا قیمت خرید داراییهای ثابت دست دوم، تورم مصنوعی پیدا کند، به این ترتیب که بهره متعلق به این‌گونه داراییها در مدت زمان طولانی، موجب می‌شود تا مبلغی فراتر از قیمت خرید اولیه و یا تقریباً ۵۰ برابر ارزش اولیه آن دارایی، ایجاد شود.

زمانی که مقامات دولتی از نیات و اهداف واقعی خرافکاران مطلع گردیدند، با یک بیانیه مطبوعاتی اخطار کردند که این طرح بایستی دقیقتر مورد بررسی قرار گیرد و حداکثر مجازات براساس آیین‌نامه مالیات بر ارزش افزوده، در مورد این افراد سودجو اعمال گردد.

برای مثال، یک فروشنده در طی سال ۱۹۹۳، دو قرارداد با استفاده از طرح سفته منعقد ساخته بود و بعد از آن ادعای مالیات بر داده، در حدود ۳/۷ میلیون زار داشت. پس از تسویه حساب مالیاتی شخص، موضوع بررسی شد و مقامات مالیاتی به مقاصد خود پی بردند و توانستند مبلغ بازگشت داده شده به‌عنوان مالیات بر داده را، دوباره بازپس گیرند.

برداشت همزمان

این طرح به نام سفته‌بازی نیز شهرت دارد و اغلب در جهت کلاهبرداری از بانکها با ایجاد اعتبارات جعلی و بودن پشتوانه صورت می‌پذیرد، تا مقامات مالیاتی را متقاعد سازند که این معامله صورت پذیرفته است. این طرح به این صورت است که فروشنده و خریدار که هر دو از یک قماش هستند، در وجه یکدیگر چک ظهرنویسی می‌کنند تا صحت چک همدیگر را تصدیق نمایند، در حالی که هیچ‌یک از چکها، اعتبار و پشتوانه معتبر سرمایه‌ای ندارند.

مقامات مالیاتی در جهت مقابله با این طرحهای مبتکرانه تصمیم گرفتند تا میزان کاهش مالیات بر داده‌های موهومی در مورد دارائیهای دست دوم را، به پرداخت هزینه انتقال و یا حق تمبر موجود، روی برگه‌های سهام منوط نمایند. در نتیجه میزان این نوع مالیات، در صورتی کاسته می‌شود که حق انتقال یا حق تمبر پرداخت شده‌باشد. در نتیجه میزان این نوع مالیات در صورتی کاسته می‌شود که حق انتقال یا حق تمبر پرداخت شده‌باشد.

کالاهای دست دوم

علی‌رغم محدود ساختن پرداخت مالیات بر داده‌های موهومی به میزان حق تمبر یا حق انتقال، هنوز هم اسناد فروش این اجناس دستکاری می‌شود و این‌گونه تخلفات همچنان ادامه دارند.

تورم

خیلی زود آشکار گردید که افراد سودجو و غیرمرتبط، موجبات تورم قیمت خرید اجناس دست دوم را فراهم می‌سازند، تا از سود آن بهره جویند. بنابراین تصمیم بر این شد تا کسر مالیاتی معادل قیمت خرید و یا ارزش بازاری این اجناس (هر کدام که کمتر است) باشد. به این ترتیب میزان مالیات بر داده‌های موهومی این اجناس را

محاسبه کردند.

ارائه مدارک مستند در جهت فروش کالاهای دست دوم

در موارد متفاوت، فروشندگان اجناس دست دوم سعی می‌کنند تا با ادعای کاذب، خود را مشمول طرح قرار دهند تا به این ترتیب از معافیت مالیات بر اجناس دست دوم داده‌های موهومی بهره‌مند گردند.

برای مثال سکه طلا در آفریقای جنوبی؛ مشمول نرخ صفر است اما کالای دست دوم محسوب نشده و از مالیات آن کاسته نمی‌شود. خریداران این سکه را خریده و سپس آن را نوب می‌کنند و به صورت جواهرات طلا در می‌آورند و بعد از اداره مالیات، ادعای مالیات بر داده‌های موهومی می‌کنند. مقامات مالیاتی در جهت مقابله با این افراد سوذجو، در نظر گرفتند که آنها بایست برای ادعای مالیات بر داده‌های موهومی کد اقتصادی ارائه دهند و اگر قیمت خرید آن کالا از مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ زار بیشتر باشد، بایستی یک فتوکپی از شناسنامه شخص فروشنده و یا کاغذ مارک‌دار بازرگانی ارائه نماید.

روش ثبت و گزارش معاملات پایه حسابداری مالیات بر ارزش افزوده
(نقدی - صورت‌حساب)

طبق قوانین مالیات بر ارزش افزوده، فروشندگانی که ارزش مجموع فروش سالانه آنها (در مورد کالاهای مالیات‌پذیر)، از مبلغ ۲/۵ میلیون تجاوز نکند می‌توانند مالیات بر ارزش افزوده را به صورت نقدی حساب کنند، در حالی که دیگر فروشندگان باید بر پایه فاکتورنویسی این کار را انجام دهند. ناهماهنگی بین مالیات بر داده و ستاده و تقلب در جهت کسب منافع گردش وجوه نقدی، موجب گشت تا این تخلفات از حد خود فراتر رفته و انتظارات مقامات مالیاتی به بدترین شکل ممکن برآورده گردد. به ویژه تشکلهای حقوقی از قبیل شرکتهای محدود و بزرگ، که تنها هدفشان کسب جعلی

کسر مالیات بر داده‌ها می‌باشد. بر این اساس مقامات مالیاتی سعی کردند، تا عرضه‌کننده را بر پایه نقدی و دریافت‌کننده را؛ بر پایه فاکتورنویسی، حساب کنند؛ اما باز هم از میزان این تخلفات کاسته نشد و پس از پرداخت وجوه برگشتی به دریافت‌کننده، عرضه‌کننده بدون پرداخت مالیات بر ستاده ناپدید می‌شد. پس از وارد آمدن خسارات هنگفت به اداره مالیات بر ارزش افزوده، مقامات مالیاتی مجلس را متقاعد ساختند تا با یک اصلاحیه موافقت کند. براساس این اصلاحیه، فروشنده برای کالاهایی که بیش از ۱۰۰۰۰۰۰۰ زار قیمت دارند، بایستی مالیات را بر پایه فاکتور بپردازد. اما در این مورد هم تخلفاتی صورت گرفت. مثلاً شرکتهای محدود سعی می‌کردند تا مبلغ قرار دادهایی که تنظیم می‌کنند، خارج از محدودیت قرار گیرد و این روش نیز، خسارات بسیاری به کشور وارد می‌کرد. این بار اصلاحیه دیگری در نظر گرفته شد که طبق آن پایه نقدی؛ تنها در اختیار اشخاص حقیقی، همچنین اعضای حقوقی و حقیقی شرکتهای محدود قرار داده شود. همچنین مجموع ارزش سالانه کالاهای مالیات‌پذیر آنها بایستی از سقف ۲/۵ میلیون زار تجاوز نکند و به این ترتیب تشکلهای حقوقی، دیگر نمی‌توانستند از پایه‌های پرداختی سوءاستفاده کنند.

فروشهای مشمول مالیات در زمینه دارایی‌های ثابت

عرضه دارایی‌های ثابت زمانی صورت می‌پذیرد که هر یک از مراحل پرداختی مالیات و یا ثبت انتقال دارایی، در اداره اسناد صورت پذیرفته باشد. یعنی فروشنده می‌تواند در گزارشات مالی خویش، براساس فاکتور فروش (اگر پرداخت علی‌الحساب، و یا بخشی از «مبلغ پرداختی» را دریافت کرده باشد) ادعای کسر مالیات بر داده را داشته‌باشد، از طرف دیگر، او مجبور است مالیات بر ستاده را، براساس کل قیمت فروش بپردازد هرچند او مقداری از مبلغ فروش را دریافت کرده‌است. این قبیل اقدامات در بیشتر نمونه‌های شغلی که مناسب با عرف کشور است، نه‌تنها منجر به تضاد بین مالیات بر داده و ستاده می‌گردد، بلکه فروش ناآگاه خود را در موقعیتی می‌یابد که قادر

به پرداخت مالیات تعیین شده نمی‌باشد. در نتیجه این اصول هم دستخوش تحریف و سوءاستفاده قرار می‌گیرند. در جهت مقابله با این‌گونه تخلفات، اصلاحیه قانونی معرفی شد تا طبق آن کلیه فروش اجناس مشمول مالیات در زمینه دارایی‌های ثابت بایستی از ۶ ماه ژوئن ۱۹۹۶ بر پایه نقدی صورت پذیرد.

نرخ‌گذاری صفر در مورد صادرات:

۱- صادرات کالا توسط فروشنده

۲- صادرات توسط خریدار

صادرات کالا توسط فروشنده: صادرات کالا از آفریقای جنوبی، براساس اصل کلی مالیات بر ارزش افزوده، مشمول نرخ صفر می‌باشد. اگر فروشنده، خود، کالاهایش را صادر کند، بایستی مدارک لازم و کافی ارائه دهد تا بتواند از این اصل کلی بهره‌گیرد.

زمانی که کالاها توسط کشتی و یا هواپیما صادر می‌شود؛ کنترل و نظارت، بهتر و دقیقتر صورت می‌گیرد، چون آنها بایستی مدارک مجوز حمل و نقل تجاری، پرداختی و اسناد مربوطه را ارائه دهند. اما این کنترل در زمینه صدور کالا از طریق زمینی (جاده) کمتر صورت می‌پذیرد. این اصل بر خلاف مزایایش، معایبی نیز دارد و احتمال ادعای کاذب در جهت دریافت مالیات بر داده و استفاده از اصل نرخ صفر، بسیار است در حالیکه کالا در بازارهای محلی، فروخته شده و هیچ‌گونه کالایی صادر نمی‌شود.

صادرات کالا توسط خریدار: زمانی که خریدار کالا را صادر کند، در صورتی که مشمول طرح صادرات باشد، می‌تواند از نرخ صفر اجناسش بهره‌مند گردد. به عبارتی او می‌تواند یا از همان ابتدا از نرخ صفر برای اجناسش استفاده کند و یا اینکه پس از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده، وجه برگشتی مالیات بر ارزش افزوده را دریافت نماید. اما در هر شکل، او نیز بایستی مدارک لازم را در جهت صدور کالاهایش

ارائه دهد. اگر مقامات مالیاتی به مدارک او سوءظن پیدا می‌کردند، جوانب امر را مورد تحقیق و بررسی قرار می‌دادند و در صورت اثبات تخلف شخص فروشنده، کل مالیات بر ستاده را از او می‌گرفتند مگر اینکه خلاف ای امر اثبات می‌شد.

سیگار و نوشیدنیها در زمره بیشتری کالاهای صادراتی قرار دارند، بنابراین، تقلب و کلاهبرداری در این موارد نیز به نسبت بیشتر است. در جهت مقابله با افراد متخلف اداره مالیات تصمیم گرفت، تا صادرات تنباکو و نوشیدنیهای الکلی را مشمول نرخ صفر قرار ندهد مگر اینکه این کالاها توسط فروشنده و با ارائه مدارک لازم و صحیح صادر شود.

براساس اصلاحیه موجود که از ۱۶ نوامبر ۱۹۹۸ اجرا شد، قرار بر این شد تا فروشنده این قبیل اجناس، ۱۴ درصد از نرخ استاندارد کلیه فروش خویش به خارج کشور را متعهد شود و اگر این کار توسط او صورت پذیرفت، می‌تواند ادعای وجوه برگشتی مالیات بر ارزش افزوده را داشته باشد، آن هم تنها به این شرط که کالای مورد نظر از آفریقای جنوبی خارج شده باشد.

دستکاری و تقلب در مکانیسمهای نظارتی توسط کارکنان اداره مالیاتی

گاهی اوقات دیده شده که کارکنان اداره مالیاتی آفریقای جنوبی، از اتحادیه‌ها و اشخاص رشوه می‌گیرند تا در مکانیسمهای کیفی مالیات بر ارزش افزوده تغییر ایجاد کنند. به گفته مقامات این کشور در طی ماه می ۲۰۰۰، حدود ۲۰ تن از کارکنان اداره مالیات کشور به دلیل همکاری در طرحهای تقلبی و رشوه‌گیری، برکنار شده‌اند. این نشان می‌دهد که با وجود مکانیسمهای دقیق کنترل و نظارت، باز هم این تخلفات ادامه دارد.

مؤسسات تازه تأسیس

این مؤسسات تازه تأسیس و اتحادیه‌های انحصاری اغلب سعی دارند تا با

ادعای کاذب، وجوه برگشتی مالیات بر ارزش افزوده را کسب نمایند. براساس قوانین تعیین شده توسط مقامات دولتی و مالیاتی، این مؤسسات بایستی کل مالیات بر ستاده را بپردازند و سپس ادعای وجوه برگشتی VAT را داشته باشند، که این خود موجب می‌شود تا این مؤسسات به ضرر دولت و خزانه‌داری از این قانون کلی بهره‌برداری و سوءاستفاده نمایند. جهت جلوگیری از این امر اصلاحیه‌ای طرح شد که براساس آن سهام‌دار یا مدیر مؤسسه می‌توانند، برای بدهی مالیاتی فروشندگان مؤسسه وثیقه بگذارند. اما با وجود این تدابیر و قوانین، مقامات مالیاتی اغلب اوقات از این روش استفاده نمی‌کنند.

انواع دیگر کلاهبرداری در مالیات بر ارزش افزوده

در جهت کسب وجوه برگشتی مالیات بر ارزش افزوده، تخلفات بسیاری موجود می‌باشد که تنها تعداد اندکی از این طرحهای تقلبی، فاش می‌گردند. تحریف فاکتورهای مالیاتی؛ (برای مثال افزایش کاذب مبلغ فروش یا خرید) بعضی مواقع طی دوره حسابرسی مأمور مالیاتی آشکار می‌گردد. به منظور نظارت و کنترل دقیقتر، اداره مالیات بر ارزش افزوده تصمیم گرفت تا در مورد واردات مهم مثل صنعت گوشت به فروشنده مجوزی اعطا شود و فروشنده نیز، بایستی فاکتور خویش را ارائه دهد. در مورد داراییهای ثابت هم فروشنده بایستی مالیات بر ارزش افزوده را پرداخت کند، تا از معافیت حق انتقال دارایی بهره‌مند شود. اما با تمام این نظارتها هنوز تخلفات بسیاری دیده می‌شود.

بررسی موانع موجود در غلبه بر مالیات بر ارزش افزوده

بدون شک تقلب در مالیات بر ارزش افزوده، تهدیدی جدی برای سیستم مالیاتی آفریقای جنوبی محسوب می‌شود و همچنین این‌گونه اقدامات امنیت ملی کشور را تضعیف می‌کنند. در اینجا لازم است بدانیم چرا مالیات بر ارزش افزوده قادر به مقابله

با این تخلفات نمی‌باشد:

الف - خط ممیزی حسابرسی و کنترل اداره مالیاتی

حال ممکن است این سؤال بوجود آید که چرا با وجود خط ممیزی حسابرسی در سیستم مالیات بر ارزش افزوده، کشور نمی‌تواند با این‌گونه تخلفات مبارزه کند؟ پاسخ این است که؛ این ویژگی در سیستم مالیات بر ارزش افزوده بطور کامل و دقیق اجرا نمی‌شود. اداره مالیات بر ارزش افزوده الزاماً بایستی هر یک از مطالبات وجوه برگشتی در سیستم مالیاتی را با توجه به خط ممیزی حسابرسی و کنترل بانک بطور محلی و بین‌المللی در زمینه ادعای عرضه‌کننده و مصرف‌کننده، توأم با هم مورد نظارت قرار دهد.

تخلفات، در هر یک از مراحل پرداخت مالیات بایستی آشکار شود. همچنین انواع مختلف مجازات و تنبیهات، در آیین‌نامه مالیات بر ارزش افزوده موجود است که باید دربارهٔ شخص متخلف اجرا شود.

این پوشش گسترده در کل حاوی این پیغام است که تقلب در مالیات بر ارزش افزوده به مدت طولانی دوام نخواهد یافت و همچنین مقامات مالیاتی آفریقای جنوبی، بایستی اقدامات شدیدتری در برابر همکاری اعضایشان با اتحادیه‌های خلافکار صورت دهند.

تنزل اصول اخلاقی نسبت به مالیات

وزیر دارایی آفریقای جنوبی در مجلس این کشور، با اشاره به میزان گسترده تخلفات مالیاتی بیان کرد که؛ پایبندی اخلاقی مردم نسبت به مالیات بسیار کم است و همچنین اخطار کرد که اکثریت مردم، ثروت خود را از طریق این‌گونه جرائم بدست می‌آورند، در حالی‌که همزمان از دولت نیز خدماتی را انتظار دارند.

معمولاً رسانه‌های گروهی و مطبوعات توضیح و شرح کامل این قبیل تخلفات را کمتر در مطالب خود می‌گنجانند، مگر در موارد استثنایی که جنجال برانگیز و پرهیاهو

باشد. مثلاً خلاف گروه‌های مشهور جامعه و تنزل اصول اخلاقی نسبت به مالیات، این تصور را در مردم ایجاد می‌کنند؛ که دولت درآمدهای مالیاتی را مناسب و دقیق وصول نمی‌کند. مطبوعات هم با ایراد گزارشات مختلف درباره این‌گونه جرائم توسط کارکنان دولت و سیاستمداران، به این تصور غلط دامن می‌زنند. اهمیت عدالت مالیاتی بایستی مدنظر قرار بگیرد، در غیراین‌صورت حس ناامیدی و یأس در مردم افزایش می‌یابد و نسبت به خلاف‌های مالیاتی بی‌توجه می‌شوند.

تبدیل پول غیرقانونی به پول قانونی

عملاً زمانی که وجوه برگشتی مالیات بر ارزش افزوده به حساب بانکی شخص واریز می‌شود، مرحله بازسازی و تطمه آن آغاز می‌گردد. این سرمایه‌های کشوری به صورت نقدی و یا چک از حساب بانکی شخص خارج می‌شوند یا به بانک دیگری با حقوق مختلف منتقل می‌شوند، تا مشخصه آنها در جهت پنهان ماندن از دید مقامات دولتی به شکل دیگری مبدل گردد.

قانون مالیات بر ارزش افزوده موردی به نام «جلوگیری از جرایم سازمان‌یافته»، در نظر گرفته تا هر شخصی که در این‌گونه تخلفات دست دارد، تا سقف ۱۰۰ میلیون زار جریمه دهد و یا حداکثر ۳۰ سال به حبس محکوم گردد.

همچنین اگر کارمندان بانک و مدیر مشکوک به این موارد، گردند بایستی به اداره تعزیرات حکومتی گزارش داده شود. تنها یک تصور در اجرای این تعهدات جرم محسوب می‌شود و شخص مجرم بایستی جریمه دهد و یا تا ۱۵ سال حبس گردد.

اما با تمامی این تفاسیر، این‌طور به نظر می‌رسد که تبدیل سرمایه‌های مالیات بر ارزش افزوده هنوز هم در اداره تعزیرات حکومتی بی‌ارزش است.

نتیجه

از مباحث مذکور این‌طور به نظر می‌رسد، کشوری مثل آفریقای جنوبی که در

حال عبور از مرحله گذار است و این روش بطور موقتی در آن اجرا می‌شود، به سختی می‌تواند مانع صدها میلیون راند ضرر و زیان شود و از سرمایه مورد نیاز کشور محافظت کند. مقامات مالیاتی کشور باید بدانند که دارای نقش استراتژیکی، در جهت بهبود وضع اقتصادی مردم و رفع فقر در آفریقای جنوبی هستند؛ همچنین باید از تمامی امکانات ممکن بهره جویند تا بتوانند خزانه‌داری را از غارت و چپاول رهایی بخشند.

منبع:

Marlen Botes, "VAT Fraud: The South Aerican Experience," *VAT Monitor*; November, December 2000.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پښتونستان ښار علمي او مطالعاتي مرکز
پښتونستان ښار علمي مرکز